

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ БОТАНІКИ ім. М.Г. ХОЛОДНОГО
УКРАЇНСЬКЕ БОТАНІЧНЕ ТОВАРИСТВО

МАТЕРІАЛИ XIV З'ЇЗДУ

УКРАЇНСЬКОГО БОТАНІЧНОГО ТОВАРИСТВА

(м. Київ, 25–26 квітня 2017 р.)

Київ – 2017

Г.М. Шихалєєва¹, А.А. Еннан¹, О.М. Царенко^{1,2}
МЕДОНОСНІ РОСЛИНИ УЗБЕРЕЖЖЯ КУЯЛЬНИЦЬКОГО РАЙОНУ

¹Фізико-хімічний інститут захисту навколишнього середовища і людини МОН
України та НАН України, м. Одеса

²Інститут ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України, м. Київ
i.l.monitoring@ukr.net

Узбережжя Куяльницького лиману (Кл) є унікальним куточком природи, де зростає понад 474 види судинних рослин, серед яких є цінні харчові, лікарські, технічні, декоративні та медоносні види. Майже десята частина з них потребує охорони та включені до "Червоної книги України", Європейського Червоного списку, Червоного списку МСОП, Червоної книги Чорного моря. Є й регіонально рідкісні види, що охороняються лише на місцевому рівні. На часі настала гостра необхідність надання охоронного статусу цій території, створивши Національний природний парк. Підґрунтям цього є результати проведених багаторічних різнопланових комплексних досліджень екосистеми Кл, моніторингу навколишнього середовища дослідженого регіону та всебічного вивчення його біологічного різноманіття, виявлення видів, що потребують охорони та господарсько цінних рослин.

Вивчення медоносних рослин проводили протягом 2004–2014 рр. Встановлено їх видовий склад (232 види з потенційними медоносами включно), проаналізовано поширення в регіоні дослідження та в Україні. Складено спектр провідних родин та відзначено, що медоносними видами найбільше представлені родини *Lamiaceae*, *Fabaceae*, *Rosaceae*, *Asteraceae*, *Brassicaceae*. Вивчені еколого-ценотичні особливості, проведено аналіз спектру життєвих форм та виявлено види-медоноси, що підлягають охороні (*Iris pumila* L., *Crambe tataria* Sebeok, *Muscari neglectum* Guss. ex Ten., *Adonis vernalis* L. та ін.). Проаналізовано рослини за періодом цвітіння та встановлено декілька груп: весняні медоноси (*Tussilago farfara* L., *Acer tataricum* L. *A. platanoides* L., *Taraxacum officinale* F.G. Wigg., *Ficaria verna* Huds.), літні (*Tilia cordata* Mill. *Echium vulgare* L. *Gleditsia triacanthos* L. та ін.) та осінні, до цієї групи увійшли також види, що мають тривалий період цвітіння, та такі, що здатні цвісти повторно. (*Brassica napus* L., *Melilotus albus* Medik., *M. officinalis* (L.) Pall., *Linaria vulgaris* Mill., *Taraxacum serotinum* Waldst. et Kit.).

За класифікацією, відповідно до використання рослин бджолами (збір нектару та пилку, переробка у мед та пергу) вивчені види належать до трьох основних груп: пилконосні (рослини, які зовсім не продукують нектару) – *Plantago major* L., *Papaver rhoeas* L., *Carex distans* L., *Atriplex tatarica* L.; нектаропилконосні (найчисельніша група серед досліджених видів) – *Robinia pseudoacacia* L., *Tilia cordata*, *Leonurus villosus* Desf. ex D'Urv. та ін. та нектароносні (найменш чисельна група) – *Viola suavis* M. Bieb., *V. kitaibeliana* Schult., *Vicia sativa* L. та ін.

Значне видове багатство регіону медоносними видами варто враховувати при розгляді питання збереження видового різноманіття узбережжя Кл.